

Sofia Ledarp spelar Viola och Sebastian i *Trettondagsafton*

– Även om Shakespeare själv kallade den en komedi, så är det verkligen också en tragedi

Sofia Ledarp spelade Sebastian i *Trettondagsafton* på Stockholms stadsteater 1993. I alla fall på slutet. Helena Bergström spelade dubbla roller, både tvillingarna Viola och Sebastian och för att göra det möjligt för dem att mötas på slutet hade man en stand-in. Hon hette Sofia Ledarp och var statist. Nu är det hon som spelar de båda rollerna och Silke Varga Laurén som är stand-in. Sofia Ledarp minns med glädje uppsättningen från 1993.

– Jag låg mest i kulisserna och betraktade det hela, och det var en föreställning som verkligen träffade mig i hjärtat. Det var då jag bestämde mig för att bli skådespelerska. Och en dröm var att en gång få komma till stadsteatern och spela Viola i *Trettondagsafton*.

NU ÄR DET FÖRSTA GÅNGEN Sofia Ledarp gör Shakespeare på allvar. Hon är mycket glad över uppgiften.

– Det känns som att det tillhör ens yrke att gå in i den världen och lära sig behandla språket. Det är verkligen en utmaning som skådespelare. Och Viola är en fantastisk roll att uppleva. Tänk att Shakespeare skrev detta för 400 år sedan, om en föräldralös kvinna som kastas i land efter en traumatisk händelse, ett skeppsbrott, och hon (tror att hon) har förlorat sin tvillingbror som står henne så nära. Hon kommer till ett främmande land, och för att överleva bestämmer hon sig för att hon ska klä ut sig till man. Det är verkligen hisnande.

DET LÅTER INTE ALLS SOM EN KOMEDI, och Sofia Ledarp håller med.

– Även om Shakespeare själv kallade den en komedi, så är det verkligen också en tragedi. Det är en otroligt intressant pjäs. Alla karaktärer är så utmejslade. På det engelska omslaget till pjäsen finns ett åsneansikte, och han kallar pjäsen *Twelfth Night – or What You Will*. (*Trettondagsafton - vad du vill*). Och det är lite som att vi alla är åsnor. Kärleken har inga gränser eller begränsningar. Folk blir blixtrförälskade i Illyrien, och det blir på liv och

Sofia Ledarp. Foto: Petra Hellberg

död för alla. Och det är samtidigt väldigt komiskt. Vad vill du att jag ska vara? Jag kan vara kvinna, man, pojke, flicka. Vad du vill!

SOFIA LEDARP MENAR ATT VI VILL HA kontroll på vår tillvaro och försöker sätta rubriker på allting, för att kunna hantera livet bättre, just för att livet kan vara så svårt.

– Men i *Trettondagsafton* är det som att Shakespeare spelar människan ett spratt. När vi försöka rama in livet på olika sätt, så är det inte som vi tror. Orsino kan bli förtjust i Cesario, som egentligen är en kvinna utklädd till

Sofia Ledarp som Viola/Cesario/Sebastian. Foto: Petra Hellberg

man, någon som han kan öppna sitt hjärta för, medan Olivia som verkligen är kvinna, är Orsinos bild av kärleken och av hur en kvinna ska vara. Och han ställs inför frågan: Vad är kärlek? Samma sak med Olivia som blir förälskad i den till man förklädda Viola. Sedan visar det sig ju att Violas bror Sebastian har överlevt, och att Olivia gifter sig med honom i stället. För mig känns det som att Shakespeare har slängt in det där för att förvecklingen ska fungera och att det ska bli ett lyckligt slut.

SOFIA LEDARP SPELAR BÅDE VIOLA/ Cesario och Sebastian, och hon har funderat mycket kring de olika rollerna.

– Jag är en kvinna som spelar en kvinnlig roll (Viola), jag klär ut mig till en man (Cesario), och så ska jag dessutom som kvinna spela en man (Sebastian). Det är en utmaning.

PRECIS SOM I TRETTONDAGSAFTON 1993 har man en stand-in i slutscenen, och i stället för att försöka skyla det, så gör man det helt öppet.

– Hon och jag gör olika rörelser, så publiken ser när vi byter kläder. Ena minuten är jag Viola och den andra är jag Sebastian. Förhoppningen är att publiken hänger med på och uppskattar den teaterleken.

ATT GÖRA BÅDE VIOLA OCH Sebastian tycker Sofia Ledarp förstås är svårare än att bara göra en av rollerna.

– Men det är samtidigt väldigt roligt. De är tvillingar, och alla i Illyrien förväxlar dem. De är väldigt lika både själsligt och utseendemässigt, och vi har pratat om ifall jag ska försöka vara väldigt manlig som Sebastian, men jag tycker det finns något fint i att både han och Viola är lite androgyna. Publiken ska ändå kunna se att jag har ett annat kroppsspråk som Sebastian, jag bli lite tyngre, och jag går igång mer när det blir fight än när jag spelar Viola. Tjejer är så bra på att göra sig lite ofarliga, och tar

gärna mer ansvar än vad män gör, för att motparten inte ska behöva känna sig dum eller vilsen.

RELATIONEN MELLAN SEBASTIAN OCH hans bundsförvant Antonio spelas ibland smått homoerotiskt, och Sofia Ledarp menar att det finns en sådan ton i texten, och inte bara mellan dem. Antonio säger till exempel att han dyrkar Sebastian som en Gud, och Orsino blir väldigt förtjust i ”mannen/pojken” Cesario.

– En sådan laddning fanns säkert på Shakespeares tid, när kvinnorna dessutom spelades av unga män. Vi undersökte det där när vi repeterade, och spelade tydligt en nära relation mellan Sebastian och Antonio i början, men det har blivit mindre och mindre. Ändå tror jag att man kommer att märka att de har en alldeles speciell relation. Men om man låter Sebastian och Antonio ha en alltför nära relation, kan det krocka lite med annat i pjäsen, som att Sebastian får Olivia på slutet, och att Antonio blir över.

EN SOM VERKLIGEN BLIR ÖVER PÅ slutet är Malvolio, en rollfigur som i Peter Habers gestalt spelas med största allvar, och inte bara som den fäntratt som vi ibland har sett honom.

– Det där är väldigt dubbelt. Malvolio utsätts egentligen för avancerad mobbing. Det är en förnedring av en människa, och det kommer att vara tydligt i vår uppsättning, men vi

Sofia Ledarp och Henrik Norlén. Foto: Petra Hellberg

Henrik Norlén, Sofia Ledarp och Pia Johansson . Foto: Petra Hellberg

kommer samtidigt att uppleva det som komiskt. Förhoppningen är att man överhuvud taget får en bred upplevelse, att man får skratta, men att man också får känna det allvar som finns i pjäsen.

ORSINO ÄR KÄR I OLIVIA, MEN HAN fascinerar av den till Cesario utklädda Viola. Sofia Ledarp tycker Orsino är en intressant rollfigur, fastän många brukar tala om rollen som ganska tråkig.

– Den är verkligen inte tråkig. Han är en bild av den typiska mannen, alfahannen, krigaren som älskar den vackra fantastiska Olivia. Så träffar han Cesario och drabbas av honom, sätter honom i gungning, utan att han egentligen vill det. Han ställs inför en prövning, men försöker hålla fast vid den manliga klassiska bilden av hur man ska älska en kvinna, och han kämpar med de känslor som han inte borde ha inför Cesario.

– Rollen som Orsino är komplex, och Henrik Norlén tycker att den är jätterolig att göra. Han gör den också väldigt bra, så att Orsinos och Cesarios scener blir på riktigt. Det bränner verkligen till mellan dem .

SAMTIDIGT FRÅGAR SIG SOFIA LEDARP hur det är det möjligt att på en och en halv sida i manus få publiken att förstå att Viola är så förälskad i Orsino.

– Viola säger till Orsino: ”Jag lovar, jag ska gå och fria till er dam. Inte för att jag vill. Det är ju mig han borde

fria till.” Det är första gången publiken får veta att hon är kär, och också första gången man ser henne som pojken Cesario. För att få folk att förstå hur kär hon är, har vi försökt att fördröja det skeendet genom att lägga in ett sångnummer, sonett nr18 (Ska du bli jämförd med en sommar-dag?), vackert tonsatt av Martin Östergren. Det hade säkert fungerat utan sång också, men det känns som att man får en närhet till Viola och på så sätt lättare förstår hennes förälskelse.

SOFIA LEDARP TYCKER ATT ATT DET går väldigt fort i slutet av pjäsen.

– Ja, det känns som att Shakespeare har haft bråttom och slängt ihop det väldigt snabbt. Alla får varandra. Utom du! Och kanske du! Så! Klart!

Intervju: Roland Heiel

Peter Haber som Malvolio. Foto: Petra Hellberg